

דף ק' ע"א

דף ק' ע"ב

בגמרא: אר"י אמר שמואל אין הלכה לא כר' יהודה ולא כר' יוסי אלא פורם מפה ומקדש וכו' כשם שמפסיקין לקידוש כך מפסיקין להבדלה.

כתב הר"ן בפ"ק דשבת (ד ע"א מדפי הרי"ף) ובפרק לולב הגזול (סוכה יט ע"א מדפי הרי"ף) בטעם דברי שמואל דפורם מפה ומקדש, אף דבשאר מצות אם התחילו קודם זמן החיוב א"צ להפסיק, משום דקידוש במקום סעודה ומקמי סעודה אתחיל [כלומר הקידוש הוא מתחיל בסעודת שבת ומתקן אותה] עכ"ל.

וכתב הגרי"מ אהרנברג זצ"ל בשו"ת דבר יהושע (ח"ב סי' עח ד"ה הן אמת) דביאור דבריו הוא, דמה שצריך לקדש קודם הסעודה, אינו מטעם שאסור להתחיל לאכול קודם עשיית מצוה, אלא משום שאסור לאכול סעודת שבת קודם שמתקן את הסעודה ע"י הקידוש. וזה שאמר רב בגמרא לקמן (קה ע"א) כשם שהשבת קובעת למעשר כן שבת קובעת לקידוש, וצ"ב למה תלה הקידוש במעשר, אבל לדברי הר"ן א"ש דמכיון שהקידוש מתקן את הסעודה שיהי' מותר לאוכלה כמו שהמעשר מתקן את הכרי, לפיכך צריך להפסיק אפי' בהתחיל לאכול מבעוד יום כמו שצריך להפסיק מלאכול אכילת עראי אפי' בהתחיל מבעו"י כדאי' שם בתוס' ד"ה כך עיי"ש.

וכתב עוד דאף שהר"ן הזכיר קידוש במקום סעודה, אין כוונתו את הדין של קידוש במקום סעודה דוקא, דהלא גם רב ס"ל מפסיקין וכנ"ל, ורב ס"ל כאן בגמרא (סוף ע"ב) דאין קידוש במקום סעודה, אלא כונת הר"ן דהקידוש שייך להסעודה והוא מתקן הסעודה וזה הוי גם לרב אף דס"ל שיכול לאכול הסעודה במקום אחר, והא דהזכיר הר"ן הלשון "קידוש במקום סעודה" הוא משום דקיי"ל כן אז גם הר"ן השתמש בלשון זה, אבל אין כוונתו דוקא למה דקיי"ל כן וכנ"ל.

וכתב עוד שם, דמהא דשמואל קאמר כאן בגמרא כשם שמפסיקין לקידוש כך מפסיקין להבדלה משמע דגם בהבדלה הוי אותו טעם השייך לקידוש, והיינו דההבדלה מתקנת את הסעודה של ימות החול המתחילים, עיי"ש.

בגמ': שאין מביאין את השולחן א"כ קידוש ואם הביא פורם מפה ומקדש וכו'.

וראה ברשב"ם מש"כ בשם השאילתות ע"ש.

וב"ב התוס' ד"ה שאין וכו' בשמו וכ"כ בהגהות מימוני (פכ"ט משבת אות ק') וכן במנהיג (ח"א עמ' קמ"ז) וכן מהרי"ץ גיאת במאה שערים הל' קידוש ע"ש.

ובספר סדר הערוך (פרק ט"ז הערה 19) כתב להוכיח מדברי השאילתות, שכל חיוב כיסוי הפת הוא כדי להבדיל בין סעודת היום [חול] לסעודת ליל שבת והוא יקרא דשבתא, אבל ביום שבת אחר שכבר נתקדש היום ובודאי אוכל סעודת שבת, ממילא אין צריך יקרא דשבתא, ובליל פסח נראה שלא שייך הטעם הנ"ל לפי שביום אסור באכילת מצה כמבואר בתוס' פסחים (צ"ט ע"ב ד"ה לא יאכל) ואף כשאינו מכסה המצה ניכר שהיא מיועדת לסעודת הלילה.

ובספר נמוקי אור"ח להרה"ק ממונקטש זצ"ל (סי' רע"ו ס"ב) הביא דנחלקו בזה הרה"ק מהרמ"מ מרימנוב זצ"ל דס"ל שביום צריך להיות החלות מגולות והחווה מלובלין זצ"ל ס"ל דאף ביום צריך להיות מכוסות והטעם למגלים את הפת הוא ע"פ הסוד ע"ש בדבריו.

ולא הנ"ל ברור שהדברים הם עפ"י שיטת השאילתות הנ"ל דיש לפיו חילוק בין ליל ש"ק ליום ש"ק וא"ש.

ובמרדכי כאן כתב: ומה שאנו משימין המפה על הלחם בליל שבת זהו כדי לעשות הכירא שלאחר קידוש מסלקין המפה כי היכי דליתי סעודתא ביקרא דשבתא, מיהו מה שאנו משימין המפה על הלחם שחרית לאו היינו מהאי טעמא, דהאי טעמא לא שייך רק בליל שבת דאז הויא הכנסת שבת עכ"ל ע"ש.

כתב בספר מפניני הרב על הגרי"ד סלוביצקי ז"ל (ע' ט): בליל שבת, כשנכנסו לחדר האוכל לאחר התפילה, הופתע רבנו לראות האין שהרבה קערות מלאות כמה מיני אוכלים, וכן החלות, היו מונחות על השלחן קודם שקידשו. והתחיל רבנו לצעוק שדבר זה הוא נגד הדין, וכמו שהביאו